

උතුරු මධ්‍යම පළාතේ ඉඩම් දියුණුකිරීම පිළිබඳ සැලකිය යුතු කරුණු.

Notes on the Working of a Land Development Scheme in the N. C. P.

ගරු බබ්ලියු. ඒ. ද සිල්වා මහතා විසින් ආහාර නිෂ්පාදන සහායවිදී කියවන ලද ලියවිල්ලක්.

1918වේදී හාල් සහ අවශේෂ ධාන්‍ය වගී ඉන්දියාවෙන් පිටරට යැවීම සීමා කරන ලදීත් ලංකාවේ ආහාර සාගතයක් ඇතිවිය. ඒ ඒ පවුල්වලට උවමනාකරන හාල් ප්‍රමාණය පමණක්ම ලබාගත හැකිවන පරිදි කටයුතු පිළියෙල කිරීමෙන් හාල් පාලනයක් ඇතිකිරීමට ආණ්ඩුවෙන් ප්‍රතිකාර යොදන ලද්දේය. ආණ්ඩුව එසින් අදහස් කළේ හාල් මිල අධිකවීම වැළැක්වීමත්, හැමතැනටම එකාකාර හාල් ප්‍රමාණයක් සැපයීමෙන් යම්කිසි පළාතකට සම්පූර්ණයෙන්ම හාල් නොලැබීයාම වැළැක්වීමත්ය. මේ කාලයේදී රටේ ආහාර සුලභකිරීමට හා අළුත් ඉඩම්වල ආහාරවලට උවමනා ධාන්‍ය වගී ගොවිතැන් කරවීමටද ආහාර සම්පාදන දෙපාර්තමේන්තුවක් පිහිටුවන ලද්දේය. ආහාර නිපදවන ගොවිතැන් සඳහා ඉඩම් වෙන්කිරීමටත්, අළුත් ඉඩම් ගොවිතැන් කිරීමටත් කම්කරු ස්වෘමීන්ට බලකරන්ට ව්‍යවස්ථා පවසා ගත් සකස්කරන ලදී. නමුත් ධාන්‍ය වගී පිටරට යැවීමේ තහනම ඉන්දියාවෙන් අත්හිටවූ වහාම ලංකා ආණ්ඩුවද පලමුවෙන් අදහස් කළ කටයුතු අත්හරින ලදී.

මේ කාලයේදී කම්කරු ස්වෘමීන්ට හා අනික් අයටත් අහාර නිපදවීම සඳහා ඉඩම් ගොවිතැන්කිරීම හැකිවන පරිදි අස්වැද්දිය හැකි ඉඩම් කට්ටි කීපයක් ඉල්ලු උදවියට ආණ්ඩුවෙන් බදු දෙන ලදී. මේ අත්දැමින් දෙනු ලැබූ ඉඩම්වලින් සමහරක් ගොවිතැන්කිරීම පිණිසම විශේෂයෙන් ආරම්භ කළ සීමාසහිත වෙලද සමාගම් විසින්ද, අන්සමහරක් පුද්ගලික උදවිය විසින්ද ලබාගන්නා ලදී. මින්තේරිය, කලාවැව, ආරච්චි සහ තිසා වැව ආශ්‍රිත ඉඩම් වෙලද සමාගම් මගින් බදුගන්නා ලද නමුත් මාසකීපයකින්ම ඒවායේ ගොවිතැන් කිරීම අත්හැර දමන ලදී. මෙසේ ඉඩම් ලබාගත් පුද්ගලික උදවිය අතුරෙන් මේ ලිපිය සම්පාදනය කකරන මමද කෙනෙක්මි. එය ලබාගත්තේ අගුරුඹ පුරයෙන් සැතපුම් 4කට නුදුරුව රත්මලේ අමාන, නෙලුබැව සහ මල්වතුමය යන ගම්ප්‍රදේශයන්හි පිහිටි අස්වැද්දිය හැකි අක්කර 900ක් පමණ විශාල වූද, අස්වැද්දිය නොහැකි අක්කර 200ක් විශාල වූද ඉඩමකි. 1919යේ අවිරුද්දේදී ලබාගත හැකි වූ මේ ඉඩම් යාය “ශ්‍රාවසානි වතුයාය” නමින් දැනට වගාවේ පවත්නේය. උෂ්ණාධික කාලගුණයෙන් යුත් පළාත්වල වැවිලිකිරීමේ ආශා ඇත්ත වුවත් ප්‍රයෝජනවිය හැකි හෙයින් ඒ “ශ්‍රාවසානි” වතුයාය වනාකිරීමට යොදන ලද ගුරුකම් ආදියත් එහි වැවිල්ලේ දත්ත තකයත් පිළිබඳ කරුණුවලට මේ ලිපිය සීමාකරනු ලැබේ.

“ශ්‍රාවසානි” යාය වනාහි ගොවිතැනට සුදුසු වූ උස් බිම්පෙදෙස්වලින් සහ වනාන්තරයන්ගෙන් ගහන වූ බිම්පෙදෙසකි. මෙහි වූ සහ කැලෑවලින් අගතා ලී

දඹු පිණිස විශාල ගස්කොළක් කැලෑ දෙපාතීමෙන් තුව මගින් නොයෙක් වනාවලදී කපාගන්නලද හෙයින් ඉතුරුවූ වනාන්තරයන්ගෙන් ලීදඹු ආදියක් ලබාගැනීමට නොහැකිවූයෙන් වැඩි ප්‍රයෝජනයක් වූයේ නැත.

කැලෑව හෙළිකිරීම කොන්ත්‍රාත්දීමෙන් කරනලදී. කොන්ත්‍රාත්පිට වැඩ කිරීමට කුලීකරුවන් ලබාගතහැකිවූ අන්දමට අවිරුද්දෙන් අවිරුද්ද කොටසක් බැගින් හෙළිකරනලදී. මේ පළාත අසනීප එකක් නිසත්, කුලීකරුවන් ලබා ගැනීමේ දුෂ්කරතාවය නිසත් ඉඩම හෙළිකිරීමට අධික වියදමක්විය. කැලෑව කපා පුළුස්සා ඉඩම පිරිසිදුකරගැනීම පිණිස පළමු අවිරුද්දේ අක්කරයකට රුපියල් 50 හේ සිට 60 බැගින්ද ඊටපසු රුපියල් 40 බැගින්ද වියදම්කරනට සිදුවිය.

මෙසේ කැලෑව කපා, පුළුස්සා හෙළිකොට ඔක්තෝම්බර් මාසේදී හේන්වි වපුරනලද්දේය එය ඉතා සාරවත් අන්දමින් වැඩිගියේය. මිලගට මඩවි, හැලවි සහ නිලතායගම් යනාදී වී කීප වර්ගයක්ම වපුරනලදී. කෘෂිකම් දෙපාතීමෙන් තුවේ මාගියෙන් බොහොලෙන් ගෙන්වාගත් ඉන්දුසාල් වී වර්ගයකින්ද මෙරට වීවලට වඩා හොඳ අස්වැන්න ලබාගත හැකිවිය. මේ ගොයම් පැල පුෂ්ටිමත් ලෙස වැඩිගියේය. පැල මුලින් මොටියන් බොහෝ ගණනක් දක්නාලදී. සමහර ඉන්දුසාල් වී පැල වලින් මොටියන් 20කට වැඩි ගණනක් හටගත්තේය. මඩ්‍රස් ගණන සතුටු දායකය.

උතුරුමැද පළාතබද අළුත් හේන් ඉඩමිහි හේන්වි වැපුරුපසු ඉපතැල්ල පුළුස්සාදමා තල වැපිරීම සාමාන්‍ය සිරිතය තලගොවිතැනද සාරවත්විය අප්‍රියෙල් මාසේදී හා මැයිමාසේදී ලැබුණ වර්ෂාවල් කීපය හේතුකොටගෙන තල සශ්‍රීක ලෙස වැඩි අක්කරයකින් තල බුසල් හය බැගින් ලැබුණේය

තලගොවිතැනෙන් පසු වැඩිකල්යන්ට මත්තෙන් වී ගොවිතැන සඳහා බිම සකස්කරනලදී යම්කිසි කරුණකින් ඉඩම් කට්ටිවලට බෙදා නියරවල් බැදීම ප්‍රමාදවුනොත් ඊට පසු මෝසම (ඔක්තෝම්බර්, නොවැම්බර්) වනතුරු වී වැපිරිය නොහැක. ඉඩමේ යම්කිසි ගොවිතැනක් නොකර තිකම් තිබෙන්නට ඉඩකැරියොත් එහි වල්පැල සහ කැලෑව ශීඝ්‍රලෙස වැඩියාමෙන් පසුව ඉඩම සකස්කර ගැනීමට අධික වියදමක් වෙනවා පමණකුත් නොව එය කුලීකරුවන් බොහෝ දෙනෙක් උවමනාවන බරපතල කතීව්‍යයක් වන්නේය. මේ නිසා ඉඩමේ තිබෙන ගොඩලි බිඳහෙලා බිම සමතලා කිරීමේ වැදගත් වැඩ කලකට අතපසුකිරීම අවශ්‍ය වන්නේය. මේ අවස්ථාවේදී කලුයුතු ඉතාම වැදගත් කතීව්‍යයනම් වැපිරීම සුදුනම් කිරීමට ඉඩම සෑහෙන තරම් මැඩවීම සඳහා නියරවල් බැද වතුර එකතුකරගැනීමයි. මුල්කොට ලොකු ගණනක් හා ගොඩලි කීපයක්ද ඉඩමේ ඉතුරුවේ. ගොවි තැන්කිරීම ආරම්භකොට දෙවන අවිරුද්දේදී සීසෑම දුෂ්කර හෙයින් මිහරකුන් ලවා ඉඩම මැඩවීම පමණක් සිදුකලහැක මෙසේ මඩවනලද ඉඩම සමතලාකොට මෝසම ගතවෙන්නට ප්‍රථම වී වපුරනු ලැබේ. තුන්වන අස්වැන්න කපනු ලබන්නේ පෙබරවාරි, මාර්තු මෝසමේදීය ඊට පසු නැවතත් ඉඩමේ ගොඩලි සමතලා කොට හැකිපමණ මුල්කොට උදුරුදමා මිහරකුන් ලවා මඩවනු ලැබේ. වැපිරීම කෙරෙන්නේ අප්‍රියෙල් හා මැයිමාසවලදීය. කපාගැනීම අගෝස්තු, සැප්තැම්බර් මාසවලදී කරගන්නට පුළුවන්වේ. මෙසේ ගොවිතැන් කිරීම නොකඩවාම කරනු ලැබේ. සාමාන්‍යසතුටුදායක අන්දමින් කාලගුණය පැවතියේනම් වර්ෂයට දෙවරක්

වැපිරියහැක එක මෝසමක් ඔක්තෝම්බර්, නොවැම්බර් මාසවලදීද අනික අප්‍රේල් මැයි මාසවලදීවේ. අවිරුද්දක් පාසාම ගොඩලි සමතලා කිරීම හා ගස්වූල් උදුර දැමීම නොකඩවාම කරනුලැබේ තුන්වන අවිරුද්දේ පටන් මෙරට නගුල්වලින් ඉඩම සීසා ඊටපසු මීහරකුන් ලවා මඩවනු ලැබේ. සාමාන්‍ය කාලගුණය පවතින විට හේන්වි ගොප්තැනෙන් අක්කරයකට බුසල් 30 හේ සිට 50 දක්වා ගණනක් ලැබේ යල් මෝසමේදී තලගොවිතැනෙන් අක්කරයකට වී බුසල් 30 හේ සිට 50 දක්වා ගණනක් ලැබේ. යල් මෝසමේදී තලගොවිතැනෙන් අක්කරයකට බුසල් 5 හේ සිට 6 දක්වා ගණනක් ලබාගත හැකිවේ. ඊටපසු එක මෝසමකට වී ගොවි තැනෙන් අක්කරයකට වී බුසල් 30 හේ සිට 40 දක්වාද, දෙමෝසමට බුසල් 60 සහ 80 දක්වාද සාමාන්‍යයෙන් ලබාගත හැකිවේ.

උෂ්ණ කලාපයන්හි ප්‍රදේශවලට එක්තරා ක්‍රමයකට ජලය ලබාගැනීමට පහසු කම් ඇතිවේ. තද වම්බව ලැබෙන්නේ ඊසාන මෝසම් හුලු කාලයේදීය. එනම් ඔක්තෝම්බර් මස 15 වනදා සිට ජනවාරි මාසේ දක්වාය. සාමාන්‍ය කාලගුණය පවතින අවිරුද්‍රවලදී වැව් අමුණු දෙපාතීමේන්තුවේ ජලාශවලින් විකකලකට වතුර ලබාගතහැකිවේ. එනම් පෙබරවාරි මාසේ අන්තිම දක්වාද, අප්‍රේල් හෝ මැයි මාසේ සිට අගෝස්තු මාසේමැද දක්වාදවේ වතුර සැපයීමේ පුළුවන්කම රඳා තිබෙන්නේ ජලාශවල තත්ත්වය හා ප්‍රමාණයන් පිටය. තද වම්බව පවතිනකාල වලදී අමුණු කැඩී බිදියාමෙන් ජලාශවල වතුර අඩුවන්නේය. මේවා කඩිමුඩියේම රෙපරේරු කිරීමට සිදුවන්නේය. සමහරවිට මේ කැඩුම් බිදුම් නොතරම් බරපතලද කිවහොත් ඒවා රෙපරේරු කිරීමට මුළු ජලාශයේම වතුර හිස්කලයුතු වේ. එවිට තද වම්බවෙන් ගොවීන්ට ආධාර ලැබෙනවා වෙනුවට සිදුවන්නේ සම්පූර්ණයෙන්ම වතුර නොලැබියාමයි. සාමාන්‍ය කාලගුණය පවතිනකල්හි පවා නියමිත කාල පරිච්ඡේදවලදී හැර ගොවීන්ට වෙනවෙලාවල්වලට වතුර ලබාගත නොහැක. ගොවිතැන් කිරීමේ කාලය ආසන්නවනවිට වැව් අමුණු දෙපාතීමේන්තුවෙන් වතුර දෙන කාලවෙලාවල් නියමකරනු ලැබේ. මෙවැනි නියෝගයක් නොමැතිව නියම වශයෙන් ගොවීන්ට වතුරදීම කලනොහැක. නමුත් එසින් ගොවීන්ට සිදුවී තිබෙන්නේ නියම වෙලාවල්වලට හැර අන්කිසි වෙලාවකදී වතුර ලබාගන්ට නොහැකිවීමයි. බිම් සකස්කොට වැපිරීමට ඔවුන්ට සාමාන්‍යයෙන් සති හතරේ සිට සති හය දක්වා කාලයක්/ලැබේ. වතුර ලබාගැනීමට බලාපොරොත්තුවියහැකි කාලය සාමාන්‍යයෙන් තෙමසකි. මේ කරුණුවලට අනුව බිම් සකස්කිරීම සම්බන්ධයෙන් සරි දියුණුවක් ලැබිය නොහැක. මක්නිසාද යන්නෙන් ඔවුන්ට ලැබී තිබෙන සති හතර හෝ හය ඇතුලතදී බොහෝ ගොවීන්ට කලහැක්කේ කඩිමුඩියේ බිත්තරවී තවත්කිරීමට පාත්ති සකස්කිරීම පමණකි. වතුර ලබාගතහැකි කාලය සීමාකර තිබෙන නිසා මාස තුනෙන් හෝ හතරෙන් අස්වැන්න ලබාගත හැකි වී වගී පමණක් වැපිරිය හැක.

එසේහෙයින් ලංකාවේ අතික් පළාත්වල හෝ අන්‍ය රටවල භාවිතයට පැමිණ තිබෙන ගොවිතැන් ක්‍රම උෂ්ණ කලාපයේ ප්‍රදේශයන්හි දියුණුකරගැනීම දුෂ්කර කඩිවියකි. ඒ ඒ දිසත්‍රික්කවල පවත්නා කරුණුවලට අනුව ගොවිතැන් ක්‍රම දියුණුකරගත යුතුයි. කාලගුණය හා මෝසම් වෙනස් නොවෙනබව මතක තබාගත යුතුයි. වතුර රැස්කරනලද ජලාශවලින් වතුර සැපයීමේ ක්‍රමයද වෙනස් කලනොහැක. දැනට ක්‍රියාවෙහි යෙදෙන නියෝගවලට විරුධව වැව්වලට වතුර

සැපයීම කළ නොහැක. එසේ හෙයින් මේ කියන ලද කරුණු වෙනස් නොවෙන බව මනක තබා ගත යුතුයි. ඊට කියන ලද සහි හතරේ සිට හය දක්වා කාල පරිච්ඡේදයේ දී උවමනාවාට වඩා වැඩි පුර කුලී කරුවන් යෙදීම කළ නොහැක. මක් නිසාද යන්නෙන් අවිරුද්ධ දේ ඉතුරු කාලයේදී වැඩි පුර කුලී කරුවන් ලැබුණත් ඔවුන්ට අලසව සිටීමට ඉඩක් නොලැබෙන හෙයිනි. ටික කලකින් අස්වැන්න ලැබෙන වී වපුරන දිස්ත්‍රික්කවල පැළ සිටුවා ගොවිතැන් කිරීම අප්‍රයෝජනය. දියුණු කිරීමට කලාප නායකයන් කැරුණු නම් : බිත්තර වී තෝරා ගැනීම ගොයම් පැළ වැඩෙන කාලයේදී ව : පැළ උදුරු ඉඩම ඉඩ කිරීමට වැඩි උනන්දුවක් දැක්වීම, මැඩවීමේ වැඩට සැහෙන පමණ මිහරකුන් සපයා ගැනීම ඉක්මණින් හා පහසුවෙන් ලබා ගත හැකි පෝර වගී පාවිච්චි කිරීම ද වෙත්.

ටික කලකින් අස්වැන්න ලැබෙන වී වගී වැපිරීමේදී බිත්තර වී තෝරා ගැනීමේ ප්‍රශ්නය උෂ්ණ කරව පවතී. උෂ්ණ කලාපයේ ප්‍රදේශයන්හි පවත්නා කරුණු වලට අනුව ශාස්ත්‍රානුකූල බිත්තර වී තෝරා ගැනීම වැඩි ප්‍රයෝජනයක් නොවේ ශාස්ත්‍රානුකූලව තෝරා ගන්නා ලද බිත්තර වී වලින් ප්‍රයෝජන දෙකක් තිබේ. එකක් තම් සැපයිය කවු පැළ එක වී බිය කටම වැඩීමයි. අනික නම් වී ඇට නොකඩෙන ලෙස පහසුවෙන් පොතු හැරිය හැකි අස්වැන්න ලැබීමයි. මාස තුනෙන් හෝ හතරෙන් අස්වැන්න ලැබෙන වී වගී වැපිරීමේදී එකම වගීයේ බිත්තර වී වලින් අස්වැන්නේ දියුණුවක් ඇති නොවේ. මක් නිසාද යන්නෙන් බිත්තර වී තෝරා ගැනීමේදී සිරිත් වශයෙන් තෝරා ගනු ලබන්නේ ඉතාම ලොකු සහ ඉතා හොඳ හැඩ හුරු කමක් ඇති ඇට වෙත්. මේ ඇට වලින් හටගන්නා පැළ වල මල් හැඳි මේරීමට කුඩා ඇට වලින් හටගන්නා පැළ වලට වඩා දීඝී කාලයක් ගතවේ. ප්‍රතිඵලය නම් අස්වැන්නේ පාඩුවක් ඇති වීමයි. ටික කලකින් අස්වැන්න ලැබෙන වී වගී වැපිරීමට බිත්තර වී තෝරා ගන්නා විට සාමාන්‍යයෙන් කුඩා ඇට ද, ඉක්මණින් පැසෙන ඇට ද තෝරා ගත යුතුයි. මේ ඇට වලින් හැදෙන ගොයමෙන් අධික අස්වැන්නක් ලැබෙන හෙයිනි. වීමෝල් තැබීමෙන් මේ වී වලින් වැඩි ප්‍රයෝජනයක් ලැබෙන අනාගතයේදී වත් පිටරට යවන තරමට ලංකාවේ වී උපදියයි බලාපොරොත්තුවක් නැත.

ශාස්ත්‍රානුකූලව තෝරා ගනු ලබන බිත්තර වී හැර අධික අස්වැන්නක් ලැබෙන සේ බිත්තර වී තෝරා ගැනීමේ අන්‍ය ක්‍රමයක්ද ඇත්තේය. එනම්: ඉක්මණින් මෝරන්නාවූද වී පැළය මුලින් මොටියන් වැඩි ගණනක් ඇදෙන්නාවූ, පැළ වලින් බිත්තර වී තෝරා ගැනීමයි. ටික කලකින් අස්වැන්න ලැබෙන වී පැළ වල මොටියන් වැඩි ගණනක් ඇදෙන්නේ නැත ඉක්මණින් මල් හැඳි මෝරන්නාවූද මොටියන් බොහෝ ගණනක් ඇදියන්නාවූ වී පැළ සලපයක් තිබෙන බවට කරුණු පෙනේ. එසේ හෙයින් බිත්තර වී තෝරා ගැනීමේ ක්‍රමයක් යොදා ගැනීමට මෙහි කියන ලද කරුණු කලාප නායක වීම් වේ. බෙංගාලේ ඉන්දුසාල් වී වගීය විශේෂ වගීයක් හැටියට තෝරා ගන්නා ලද්දේත් මේ කරුණු වලට අනුවය.

උෂ්ණ කලාපයේ ප්‍රදේශයන්හි පිහිටි කැලැහෙලි කිරීම සම්බන්ධයෙන් විශේෂයෙන් මනක තබා ගත යුත්තක් වේ. එනම් යම්කිසි ඉඩමක් පළමුවරට හෙළි කළ පසු එය හිස්ව තිබෙන්නට අවකාශ නොදී අත් නොහිටවා ගොවිතැන් කර ගත යාමයි. දීඝී කාලයක් වියලී සෘතුවද, ටික කාලයක් හද වම් වද පවතින මේ පළාත්වල නොබෝ කලකින්ම වල් පැළ පැන නැග ඉඩම් වල් බිහිව පුරන්ව යන හෙයින් පසුව ඒවා සුඛකර ගැනීමට අධික වියදමක් දරන්නට සිදුවේ. වතුර හිග කම ලෙඩ දුක් හට ගැනීම

සහ වෙනත් අතුරු අන්තර්වලින් ගම්වැසියාට කරදර ඇතිවීම නිසා ගොවිතැනට බාධා පැමිණේ පසුකාලයකදී මේ ඉඩම් අස්වැද්දීමට ඇතිවූ දුෂ්කරතා හේතුකාම ගෙන මුඩුබිම්ද වල්පැලෑටිවලින් හා ලඳුකැලෑවෙන් වැසීගියේය.

අස්වැද්දියහැකි ඉඩම් සාමාන්‍යයෙන් දෙවර්ගයක් ඇත්තේය. පළමුවන වර්ගය නම් මඩවතුරු සහිත පහත් භූමිවෙත්. අතික් වර්ගය නම් ජල සම්පාදනය කරනු ලබන ස්ථානයකින් වතුර ලැබෙනතුරු මැඩවිය නොහැකි ඉඩම්වෙත්. දෙවෙනි වර්ගයේ ඉඩම් වීගොවිතැනට හරවාගැනීමට වහාම බලවත් උනන්දුවකින් ක්‍රියාකළ යුතුයි හේන්වි කපා පාගාගත් පසු ඉඩමේ නියරවල් බැඳ දෙවෙනි අවිරුද්දේ ගොවිතැනට සකස්නොකරනු ලබන්නේ නම් එහි නැවත වල්පැලෑටි පැනනැගී ඉඩ ම කැලෑවට හැරේ. අළුත් විදියේ ගොවිතැන් ක්‍රමයක් යෙදීමෙන් සවලාස කාලයකට පසු මේ දුෂ්කරතාව මදක් මගහැරුණේය. පළමුවෙන් ඉඩම් ශුඛකරගත්පසු හේන් වී වපුරණවා වෙනුවට ලඳු, පුසුල් හෝ කෙසෙල් වැවීම් යොග්‍යයයි. ලඳු හෝ පුසුල් වර්ග සශ්‍රීක ලෙස වැවෙත්. ඒවායින් හේන්විවලින් ලැබෙනවාට වඩා ලොකු ආදායමක්ද ලබාගතහැක. දෙවෙනි අවිරුද්දේ කෙසෙල් පුද්ගලට පටන්ගන්නේය. මීට පසු නොකඩවාම අවිරුදු 3ක් පමණ කෙසෙල් වගාවෙන් ආදායමක් ලබාගත හැක. මේ අවිරුදු 4 ඇතුළදී ඉඩමෙන් ආදායමක් ලැබෙනවා පමණක් නොව වල් පැලෑටිවලින්ද තොරවන්නේය. ඒ අතර කෙසෙල්වලින් අස්වැන්න අඩුවෙන හෙයින් ඉඩමේ නියරවල් හා ඇළවල් බැඳ වී වැපිරීමට ඉඩම සකස්කරගත හැකි වන්නේය. මේ ක්‍රමය සොයාගන්නා ලද්දේ අවිරුදු කීපයක පළපුරුද්දෙනි. දැනට ඒ ක්‍රමයට අනුව අවිරුදු පතාම කටයුතු කරගෙන යන්නේය. මේ අත්හදා බැලීම සඵලවූයෙන් ඇතිවූ ප්‍රයෝජනයක් නම් අසල ගම්වල එය බොහෝසෙයින් භාවිතයට පැමිණවීමයි

වී ගොවිතැන ඉතා වැදගත් එකක් බැව් නොයෙක් කරුණුවලින් පෙනීයයි. විශේෂයෙන්ම වී රටවැසියාට පොෂ්‍යදායී ආහාරයක්වන හෙයින්. මේ වැදගත් කම, දැනට පවත්නා කරුණුවලට අනුව වී ගොවිතැන අනුමාන සහිත එකක් බවද, එයින් මනුෂ්‍යයාගේ ජීවිතයට උවමනා සියලුම ආහාර වර්ග නොලැබෙන බවද අමතක කිරීමට හේතුවක් නොවිය යුතුයි. තවද මේ ගොවිතැනෙහි නියුක්ත වූවන්ටද අවිරුද්දතුළ කටයුතු කිරීමට තිබෙන්නේ සවලාස කාලපරිච්ඡේදවලදී පමණකි. ගොවියෙකුට ඉඩම් සියල්ලම වීගොවිතැන සඳහා පමණක් යෙදීමට නියම විධියකින් හෝ වෙන අන්‍යමකින් බලනොකළ යුතුයි. වෙන යහස වර්ග ගොවිතැන් කිරීම බලකල හැකිය යන වැරදි මතයට ගොවීන්ට ගොඩ ඉඩම් ලබා ගැනීමට අධෛර්‍ය කළයුතු නොවේ.

අස්වැද්දිය නොහැකි ගොඩ ඉඩම් වගාකිරීම ගම්බද දියුණුවට හිතවූ වැදගත් ක්‍රමයකි. මේ උෂ්ණ කලාප වාසින්ගේ නිරාම අභිවෘද්ධියත් පළාතේ සශ්‍රීකත්වයත් පුරුණ කාලයේ රඳුනිබුණේ ගොඩකර පිහිටි ගොවිතැන් කිරීමට අමාරු ඉඩම්වල ඉතා සඵල අන්දමින් කරණලද ගොවිතැනට බව පුරුණ ඉතිහාස ග්‍රන්ථයන්ගෙන් මනාව අවබෝධවේ. එකල ඉතා හොඳ ඉස්තරම් අස්වැන්නක් ලැබුණේ ගොඩකර ගොවිතැනෙනි. ඇල්වී ආදී හොඳ හාල් වර්ග නිපදවන ධාන්‍ය ඔක්කොම පුරුණ කාලයේදී වපුරන ලද්දේ ඒ ගොඩකරව පිහිටි ගොවිපලවල්වලය. මඩ ගොයමින් ලැබුණ සහල් දුස්තරම්නොවූ සාමාන්‍ය සහලක් හැටියට පැරණිකල සලකන ලද්දේ

දේශ. කුරහන්, මුං, බෝංචි අල බතල හා පලතුරු වනී එකල වචනලද්දේත් කඳු ගැට ආශ්‍රිතව පිහිටි උස් ඉඩම්වලය. ආවශ්‍යයක ආහාරයක්වූ කිරි, ගිතෙල්, මුදු වනලද කිරි, මෝරු ආදිය උපදවන ලද්දේත් මෙවැනි ගොඩ ඉඩම්වල පිහිටි තණ බිම්වල ආධාරයෙනි. එසේ හෙයින් එවැනි ඉඩම් වගාකිරීම වැදගත් සැලකිල්ල කට භාජනවිය යුතුයි. “ශ්‍රාවස්ති” වතුයායට අයත් ඉඩමින් සම්පූර්ණ අක්කර 200යක්ම ගොඩකර උස් බිමෙන් ගැවසීගත්තේය. මෙයින් අක්කර 50ක් පමණ හෙළිකර සකස්කොට දැන් අවිරුදු හයක පමණ කාලයක සිට මුං, ඉරිඟු, තක්කාලි ආදියෙන් අවිරුදුපතා වගාකරගත එනු ලැබේ. බතල, මඤ්ඤක්කා ආදී අල වගී සශ්‍රීක ලෙස වැවෙනවා පමණකුත් නොව ඒවායින් ලැබෙන අස්වැන්නේ ප්‍රමාණ යද සතුටුදායකය. කපුගොවිතැනද මෙහි අත්හදා බලනලදී. නමුත් අස්වැන්න ලැබෙන සෘතු වේදී සිරිත්පරිදි ඇතිවන වම් පතනය අත්තරුයකාරී හෙයින් ඒ ගොවිතැන මේ පළාතේ ගොවිතැන් කිරීමෙන් වැඩි ඵලයක් නැත. නිත්‍ය ශාසන වගීවලින් ඉබුල් පුළුන් ගස මේ පළාතේ හොඳින් වැවේ. අවිරුදු හතරකින් එයින් අස්වැන්න ලැබේ. පැහිරි ඇඹුල්ගෙඩි වගී විශේෂයෙන්ම දෙසි සහ ‘ග්‍රෙප් / පාවිස්’ තාරන්, දෙඩම් වගී මෙහි හොඳින් වැවේ. අඹ ශාසන ඉතා සශ්‍රීක ලෙස හැමතැන්හිම වැවේ. පැපොල් දෙළුම් සහ අත්තාසි ආදී අවශ්‍ය ගබාගෙඩි වනී වැවීමෙන් ද හොඳ අස්වැන්න ලැබේ. ලාභයත් ලැබියහැකි තෙල් වගී උපදින පැහිරි ආදී වගීද සුළු ලෙස වවන්නේ. සුවද මුල් ඇති සැවැන්දර ගස්ද පහසුවෙන් වගාකළහැක. පැවච්චි නම් ගස වල්පැළෑටි මෙන් මනාලෙස වැවේ. තිදිකුම්බා, පිටව ආදී මල් හැදෙන වැල් වගීද සශ්‍රීක ලෙස වගාකළහැක. නේපියර් තණකොළවලටද මේ ඉඩම් යොග්‍යයයි. “ශ්‍රාවස්ති” වතුයායට යාව තිබෙන ගොඩකර ඉඩම්වල වචනලද යටකි වැවිලිවල විස්තර මෙහි පහත දැක්වේ.

මුං—පලතුරු අතරට මුං සුදුසු අතුරු වැවිල්ලකි. අක්කර බාගයක පමණ ඉඩම් කැබෙල්ලක තොරතුරු සටහන්කරගන්නාලදී. මේ ඉඩම් මේ පළාතේ සාමාන්‍ය යෙන් දකින්නට ලැබෙන මලමුසු පසින් යුත් රතුමැටි සහිත ගොඩ ඉඩමකි. මීට අවිරුදු හයකට පමණ පෙර මේ ඉඩම ශුඛකොට දෙඩම් සහ අඹ වචනලදී. මුංඇට වචනලද්දේ නොවැම්බර් මාසේ මුලහරියේදීය. මේ අතුරු වැවිල්ලෙන් අක්කර බාගේ ඉඩමෙන් මුංඇට බුසල් හයක් පෙබරවාරි මාසේදී ලැබුණේය.

ඉරිඟු—මේ සඳහා අවිරුදු හයකට පෙර ශුඛකරණලද ගොඩ ඉඩම් කැබෙල්ලක් තෝරාගන්නාලදී. පස් පෙරලීම හැර ඉඩමට විශේෂ ගොවිතැන් ක්‍රමයක් නො යොදන ලද්දේය. නොවැම්බර් මාසේදී අක්කරයක ඉරිඟු වැපිරීමෙන් පෙබරවාරි මාසේදී ඉරිඟු බුසල් 20ක් ලැබුණි.

තක්කාලි.—මීට අවිරුදු හයකට පෙර ශුඛකරණලද අක්කර බාගයක ඉඩම් කැබෙල්ලක් තෝරාගත 1927තේ නොවැම්බර් මාසේදී පෝර දමා පැල සිටවනලදී. පෙබරවාරි මාසේ මුලසිට ඵලදැරීමට පටන්ගෙන මාස දෙකක්තුල පැවතුණේය. විකිණියහැකි ගෙඩි රත්තල් 1150ක් තිබුණේය. ඒවා රත්තලක් ශත 25 ගණනේ කොළඹ කඩේදී විකුණනලදී. 1928වේ අක්කරයක ඉඩමකින් රත්තල් 1756ක් ලැබුණි. මේවා විකිණීමෙන් ලැබුණු මුදල රුපියල් 430කි.

දුම්කොළ.—පෝරදමා හොඳින් සකස්කරණලද ඉඩම්වල දුම්ගස හොඳින් වැවේ. 1920දී කුඩා ඉඩම් කැබෙල්ලක දුම්බර දුම්කොළ වැවීමෙන් හොඳ ප්‍රතිඵල

ලැබුණේය. 1927තේදී කෘෂිකම් දෙපාර්තමේන්තුවෙන් සපයන ලද ආටවලින් අක්කරයක ඉඩමක් වවනලදී. නමුත් දුම්කොළ විකුණාගැනීමට ඉඩ ප්‍රසථා නොලැබුනි 1928වේදී හිරියාලේ දුම්කොළ අක්කරයක ඉඩමක වැව්මෙන් හොඳ අස් වැන්නක් ලැබුණේය. දැනට මේ දුම්කොළ පදම්කරගෙන යනුලැබේ. මේවා සැපීමට පාවිච්චිකරනු ලබන වගීයක් හෙයින් මේ රටේ වෙළඳුම්පලවල හොඳ ගණන්වලට විකිණියහැකිවේ

මයිසොක්කා—ගොඩ ඉඩම්වල වැව්මෙන් හොඳ අස්වැන්න ලැබේ. වැව් වශයෙන් පෝර කිරීමක් උවමනා නොකරයි. 1925තේදී ඉඩම් කට්ටි කීපයකම මයිසොක්කා වවනලදුව අල ලඟ කඩේකට විකුණනලදී. 1926තේදී අක්කර කීපයක් වවනු ලැබුනමුත් ඒ අසල වැසියන්ට මයිසොක්කාවලින් ඇති උවමනා සීමා සහිත හෙයින් විකුණාගන්නට හැකිවූයේ අල කොටසක් පමණකි. අල භාරගත් පසු වැව්කලක් තබාගත නොහැක කොළඹට සහ වෙනත් ප්‍රධාන නගරවලට පැටවීමට සුදුසු මාගී නැත්තේය. ඉතා හොඳින් වැවෙන බතලවලටත් මෙසේමැයි දුම්රියෙන් යැවීමට අධික විශදමක් උවමනාය. මේ අල වගී වතුවලදීම විශලා ගැනීමට කටයුතු සලස්වා ගතහැකිනම් දුර වෙළඳුම්පලවලට යවා ලාභ ලැබියහැක. මයිසොක්කා විශල වශයෙන් වවනුලබන අන්‍ය රටවල ඒවායින් පිරි සඳු විකිණීම පිණිස දුර වෙළඳුම් පලවලට යවනු ලැබේ. බතලත් පෙති කපා විශලා මෙසේම විකිණියහැක ගොවීන්ගේ බතල මයිසොක්කා මිලයට ගෙන ඒවායින් පිරි සඳු මට මධ්‍යසථානගත කුඩා කමාන්ත ශාලාවක් පිහිටුවීමට කටයුතු සලස්වා ගතහැකි නම් මේ පළාතේ මේ ගොවිතැන් දියුණුකලහැක.

ඉඹුල් පුලන් —මේ දිස්ත්‍රික්කයේ ඉඹුල් ගස හොඳින් වැවේ. පෝර කිරීමක් උවමනා නොකරයි. වත්තේ මායිම්වල ගස් දහකට වැව් ගණනක් සිටවනලදී. අවිරාදු 4ටත් 5ටත් අතර කාලයකදී ගස් පිදී ගෙඩි සෑදෙත්. සියළුම ගස්වල දැන් ගෙඩි තිබේ.

අඹ—විශලි ඉඩම්වල හොඳින් වැවේ. විශෙෂ පෝර කිරීමක් උවමනා නොකරයි. යාපනේ අඹගස්වල සකිකරණලද ශාඛා පැලකිරීමට. 1921තේදී ආරම්භ කරනලදී 1925තේදී ඒවා එල දරන්ට පටන්ගත්තේය. ඉන්දියාවේ අඹගස් වලින් සකිකර ගෙන්වනලද අතු 300ක් වවාගතයනු ලැබේ. අඹ වනාහි ඉන්දියාවේ බොහෝ පළාත්වල විශල වශයෙන් වවනුලබන නියම පලතුරු වගීයකි. ලංකාවේ මේ පලතුරු වගීය නියම වැවිල්ලක්සේ වවන ලද්දේ කලාතුරකිනි. අඹ ගස් විශලි සෘතු වලදී හොඳින් වැවේ. මේ වත්තේ වවා තිබෙන අඹගස් මනාලෙස වැව්තිබේ. ඉන්දියා අඹ වැවිල්ල ගැන මගත් උනන්දුවක් දක්වනු ලැබේ. එක එක රසින් යුත් නොයෙක් අඹ වගී ඉන්දියාවේ ඇත්තේය. හොඳ අඹ වගීවලට හොඳ මිල ලබාගතහැක. අඹදෙසි හා විශලි අඹමද ඉන්දියාවේ බොහෝ සෙයින් පාවිච්චිකරනු ලැබේ. අඹ ප්‍රධාන ගව ආහාරයක් කරගැනීමට මෑතදී අත්හදා බැලීම් පවත්වනලදී.

දෙහි.—සියලුම වගීයේ දෙහි මේ දිස්ත්‍රික්කයේ වැවියහැක. 1922තේ සිටවන ලද දෙහිගස් 1926තේදී එලදරන්ට පටන්ගත්තේය. දෙහිගෙඩි 1000ක් රූපියල් 2/50තේ සිට රූපියල් 7/50 දක්වා ගණන්වලට විකිණියහැක. ඉතුරුවන දෙහි විශලා ලුණුදමා පාවිච්චියට ගතහැක. විශල දෙහිවතු ඇත්තේ නම් ඇඹුල් යුරෝපයට පවා යවන්ට හැකිවන්නේය. දෙහි ඇඹුල් පෙර වෙළඳුම් පලවලට

යැවියහැකි අන්දමට සම්පාදනයකරන පිළිවෙල 1921කේදී කෘෂිකම් දෙපාර්තමේන්තු වෙත නිකුත්කරන ලද පත්‍රිකාවේ සඳහන් වේ.

“ග්‍රෙජ්” / පාලි නම් තාරන් වර්ගය - මේ ඵල වර්ගය අමෙරිකාවේ, ඕස්ට්‍රේලියාවේ, දකුණු අප්‍රිකාවේ හා බටහිර ඉන්දියා ප්‍රදේශවලත් විශාල වශයෙන් කරගන්නා ශ්‍රී ලාංකේ. ඊට ශ්‍රී ලාංකේ ඉඩම් ද වියලි සෘතුවද සුදුසුබැව් පෙනීයයි 1921 ටේදී සකස් කරන ලද අතු කීපයක් ඕස්ට්‍රේලියාවෙන් ගෙන්වා පැලකරන ලදී. මේ ගස් 1928 වේ දී ඵල දරන්නට පටන්ගත්තේය. කිසි රෝගයක් නොවැළඳී ගස් සශ්‍රීකලෙස වැඩී තිබේ. මේවායේ ඵල රසින් පිටරවින් ගෙන්වනු ලබන ඵලවල රස හා සමානය. 1928 වේ අවිරුද්දේදී සකස්කරන ලද ශාඛා ඕස්ට්‍රේලියාවෙන් ගෙන්වා අක්කර 20 ක් වවන ලදී. මේ තාරන් වර්ගයට ඇටරහිත “ මාර්ෂ්ගේ ” දෙඩම්යයි කියනු ලැබේ. ඒවා සිටවනු ලබන්නේ අඩි 30 ඵකිනෙකට පරතර ඇතුවය. ඕස්ට්‍රේලියාවෙන් ගෙන්වන ලද පැළ 1000 සඵලලෙස වැඩී තිබේ. මේ අවිරුද්දේත් තව අක්කර 20 ක මේ තාරන් වර්ගය වගාකිරීමට අදහස්කරනු ලැබේ. මේ ඵල වර්ගය බොහෝ සෙයින් උච්චතා ගෙයින් එය අමෙරිකාවේ එක්සත් රාජධානිවලද, ඕස්ට්‍රේලියාවේ හා දකුණු අප්‍රිකාවේද දියුණුවෙගන්නා වැවිල්ලකි. මෙය සඵල ලෙස වැවීමට කරුණු කීපයක් දැනගැනීම අවශ්‍යයයි. මඩවතුවලින් සහ යටපස් තවටුව දියසිරවෙන්නුත් ඉඩම් ඇඹුල් ගඩාගෙඩි වර්ගවලට නුසුදුසු ගෙයින් ඉඩමේ කාණු කැපිය යුතුයි. ගිරි ඇදිදව පැළ සිටවා වගාකිරීමට වැඩි වියදමක් නොවන නමුත් එසේ කිරීමෙන් හොඳ ගස් නොහැදෙන ගෙයින් එය නොකළ යුතුයි. මේ තාරන් වර්ගයෙන් අදහස වියයුත්තේ එක ප්‍රමාණයෙන් සාවණ්වෙන් යුත් රසඇති ඵල ලබාගැනීමයි. මේ අදහස ඉටුකරගත හැක්කේ සකස්කරන ලද ශාඛා සිටවීමෙන් පමණකි. වෙල දුම පිණිස වැවියයුත්තේ මාර්ෂ්ගේ ඇට රහිත දෙඩම් වර්ග බැව් ගොවීන්ට දැන් හැඟිගොස් තිබේ. ශාඛා සකස්කිරීමට පාවිච්චිකළ යුත්තේ ඇඹුල් දෙඩම් අතු වලින් හැදිදව ගස්ය. පැළ සිටවීමේදී වලේ මුල් ඇතිලෙන ලෙස සිටවිය යුතු නොවේ. පැත්තට ඇදියන මුල් පොලව මතුපිටට ආසන්න ලෙස තිබීම අවශ්‍යයයි ගැඹුරට පස් පෙරිලීම උච්චතා නොවේ. නමුත් ඉඩම වල්පැලවලින් තොරව තැබිය යුතුයි ගස්වලට හතුරෝග හෝ වෙනත් කෘමි රෝග බෝ නොවෙන ලෙස ආරක්ෂාකරගත යුතුයි.

පැපොල් - අක්කර 8 ක පැපොල් වවන ලදීන් ගස් සශ්‍රීකලෙස වැඩී විශාල වශයෙන් ඵල දැරීමට පටන්ගෙන තිබේ. මුලින් මේ වැවිල්ල අදහස්කරන ලද්දේ “පැපෙයින්” නම් වියලි පැපොල්කිරිවලටය. මෑතක සිට පැපෙයින්වල මිල බොහෝ සෙයින් පහත බැස්සේය. පැපොල්ගෙඩි නගරයන්හි සතුටුදායක මිලට විකිණියහැකි නමුත් පැටවීමට පහසු ක්‍රමයක් නැත්තේය. පැටවීමට පහසු මාගී ඇති කිරීමෙන්ද ඵලතුරුවලින් දෙසි වර්ග සෑදීමට කමාන්ත ශාලාවක් ආරම්භකිරීමෙන්ද මෙවැනි ඵලතුරු වර්ග වැවීමට ඔබේයැයි අතිවන්නේය.

දෙළුම් - මේ දිස්ත්‍රික්කයේ දෙළුම් හොඳින් වැවේ මේවා අක්කර හයක වවන ලදුව දැන් හොඳින් ඵල දරන්.

අන්තෘසි - 1920 සේ වත්ත ආරම්භකළ කාලයේ සිට අක්කර කීපයක අන්තෘසි වවන ලදී. අන්තෘසි වැවිය යුත්තේ තෝරාගත් ඉඩම්වලය. වර්ග කාලයේදී මඩවෙන ඉඩම් ඊට සුදුසු නොවේ. මීට සුදුසු ඉඩම් වැඩිය ඇත්තේ නැත. වතුර

බසින ඇලවල් අසල ගොඩකර ඉඩම්වල අන්තාසි වැව්මෙන් ප්‍රයෝජනයක් ලබාගත හැක. අන්තාසි කෑම පිණිස මේ රටේම හොඳ ගණන්වලට එනම් එක ගෙඩියක් ගත 20 රැ. ගත 50 දක්වා ගණන්වලට විකිණියහැක. වෙලදාම පිණිස අන්තාසි තරමක් ලොකු ඉඩම් සාමාන්‍ය වැටිය යුතුයි. එපමණක් නොව දොසි සාදාගැනීමට කටයුතු සලස්වාගැනීමත් අවශ්‍යවේ. දොසි සෑදීමට කමානතලා තිබෙන ස්ථාන වලට නියම වශයෙන් අන්තාසි උවමනාවක හෙයින් සුළුඉඩම් හිමියන්ට එය වැටිය හැක.

විශේෂයෙන් උවමනා තෙල් ජාති පෙරුගතහැකි පැලෑටි වර්ග වැවීමට 1922 කේ අත්හදා බැලීම් කීපයක් පවත්වනලදී. ප්‍රතිඵල සතුටුදායකයි. මේ පැලෑටි වර්ග වැවීමෙන් මුදල් උපයාගතහැකි අභිනව කමානතලා මග සැලසෙන හෙයින් සුළු ඉඩම්හිමියන්ට සහ සුළු මුදල් හිමියන්ටත් මේ වැවිලි ප්‍රයෝජනවත් වන්නේය. මේ පැලෑටි වර්ග කම් මිණිසා හෙවත් ඇකේසියා, සමන්පිට්ටද වෙත්.

පැහැදි.—1924 අවුරුද්දේදී අක්කර 5ක කඳුකර ඉඩම් කැබලිලක පැහැරි වවනලදී. ඉඩම විශේෂයෙන් සකස්නොකරන ලද්දේය. උදුල්ලෙන් වල්පැලෑටි උදුරුදමු නමුත් මුල්කොට අහක්කලේ නැත: ඔක්තෝම්බර්, නොවැම්බර් වැසි කාලයේදී පැහැරි පැල සිටවනලදී. ඒවා මනාසේ වැසි වියලී සෑතුවේදී පවා වැවිල්ලට අලාභ හානියක් සිදුනොවීය. පැහැරි වවන වෙත පලාත්වල පැහැර මෙන් මේ පැල වැඩුනේය. දැනට මේ වැවිල්ලට අවුරුදු 5ක් පමණ ගතවී තිබෙන නමුත් එය අභාවයට යනබවට ලකුණු දැනගන්ට නැත. කලින්කල කොළ කපා ඒ වේලාවට සාදාගත් උපකරණයකින් තෙල් පෙරුගන්නාලදී. තරමක් හොඳ-තෙල් ලැබුණේය. පැහැරි වැවීමට මේ පලාතේ ඉඩම් සහ කාලගුණයන් සුදුසු හෙයින් වැසි මහන්සි යක් නැතුව වෙලදාම පිණිස එය වැටියහැක.

සැවැන්දැණ.—මේ පැල වර්ග අක්කර කාලක සිටවනලදී. මේ නැණ වැසි සැල කීල්ලක් නොදක්වූ නමුත් පදුරු සෑදී වල්පැලෑටි යටපත්වීය. හයමාසයකින් පමණ මුල් හොන්බර් හතරක් ලැබුණේය. ඒ වේලාවට යොදාගත් උපකරණය කින් මුල් තම්බා හොඳ තෙල් සැහෙන ප්‍රමාණයක් පෙරුගන්නාලදී. මේ තෙල් හොඳ ගණන්වලට පහසුවෙන් විකිණියහැක. අක්කරයක ඉඩමකින් සාමාන්‍යයෙන් මුල් හොන්බර් 20ක් ලැබෙනබව ගණන්බලා තිබේ. එයින් 100ට 8 වේ සිට 9 මය දක්වා හොඳ තෙල් ලබාගත හැකිබව ගණන් බලා තිබේ.

පැවොට්ලි.—කෘෂිකම් දෙපාර්තමේන්තුව මගින් මෙයින් එක පැලයක් ලබාගත් තාලදී. මෙය ප්‍රවේශමෙන් වවා අතු කපාගත නැවත ඒ අතු කැබලි සිටවා අවුරුද්දකින් පමණ අක්කරයක පමණ ඉඩමක් වැවීමට අතු කැබලි ලබාගත හැකි විය. පැල හොඳින් වැඩුනාට පසු රිකිලි කපා වියලා, වියලී කොළ හොන්බර්යක් පමණ ලන්බන් නගරයට යවනලදී. වැම්බිලි ප්‍රදශීනයේ ලංකා මණ්ඩපයේදීත් කොළ සවල්පයක් ප්‍රදශීනයට තැබිය. මේ කොළ දවසකින් දෙකකින් ප්‍රදශීනයට ආ මහනුවන්ට සුළු ගණන්වලට විකුණන ලද්දේය. ලන්බන් නගරයට යවනලද කොළ තෙල් පෙරන්නෙකුට භාරදෙනලදී. ඔහු ඒවායින් තෙල් පෙරුගත් නමුත් කොළ පරණ නිසා තෙල් මධ්‍යම තරමේ තෙල් යයි වාතී කෙලේය. නියම වශයෙන් මේ පැලෑටිය වවනු ලබන්නේනම් උෂ්ණ කලාපයේ ප්‍රදේශයන්හි වවන ශසය වර්ගවලට එකතුකල හැකිවේ. මේ ඉඩම සහ එහි පවත්නා කාල ගුණය මේ පැලෑටියට කෙතරම් සුදුසුද කිවහොත් එය විසිරිගොස් වත්තේ සමහර පෙදෙස්

වල වල්පාලාටියක් මෙන් බෝවී තිබේ. මේ දිස්ත්‍රික්කයේ සුවද තෙල් වගී පෙරන යන්ත්‍රයක් පිහිටුවා තියම වශයෙන් තෙල් පෙරීමේ කටයුතු කරනු ලබන්නේ නම් ඉහත සඳහන් පාලාටි වගී පහසුවෙන් වැටියහැක.

මීමෝසා හෙවත් ඇකේසියා.—උෂ්ණ කලාපයේ ප්‍රදේශයන්හි මේ වගීය බොහෝ සෙයින් වැටියහැක. මේ පාලාටි වගී ශීඝ්‍රලෙස වැඩි පඳුරු සෑදී අවිරුද්‍ර දෙකකින් හෝ තුනකින් මල් හටගනී. මිහිරි සුවදකි රත්වත් මල්වලින් පඳුරු පිරියන්නේය. සුවද පෙරීමට මේ පාලාටිය දැන් ප්‍රත්ස රටේ ග්‍රාසේ හා කැන් නම් පළාත්වල වඩනුලබේ. මේ ගසේ මුල්වලින් පෙරගන්නා තෙල් පහසුවෙන් ලබා ගත නොහැකිසියුම් සුවදකි තෙල් වගීයකැයි කල්පනාකරනු ලැබේ. මෑතක සිට මේ ගසේ මල් සුවද ලාඝු වගීයක් සෑදීමට පාවිච්චිකරන ලද්දේය තවත් මිහිරි සුවද ලබාගතහැකි මල් වගීයක් නම් ටියුබි රෝස වෙත්. උෂ්ණ කලාපයේ ප්‍රදේශයන්හි සමන්පිච්ච ගස වැඩි අවිරුද්ද මුළුල්ලේම මල්වලින් පිරී පවතින්නේය. සුවද වගී සම්පාදනයකරන යුරෝපයේ මේ මල් වගී ලබාගත හැක්කේ අවිරුද්දෙන් කොට සක පමණකි.

තේසියර් නැණ —මේ තණකොළ වැවීමට විශලී ප්‍රදේශ යොග්‍යදැයි සොයා ගැනීමට පසුගිය අවිරුද්දේදී අත්හදා බැලීමක් පවත්වන ලදී. මීට අවිරුද්‍ර දහය කට පමණ පෙර ශුඛකොට පෝර කිරීමක් හෝ අත්කිසි ගොවිතැන් ක්‍රමයක් නො මැකිව අවිරුද්දෙන් අවිරුද්ද නොයෙක් ශස වගී වචනලද ඉඩම් කට්ටියක මේ තණ වගීය සිටවනලදී. තණ සිටවන ලද්දේ නොවැම්බර් මාසේදීය. මේ මෝස මේ වගී පහතය සාමාන්‍ය ලෙස වත් පැවතුනේ නැත. තමුත් පෙබරවාරි මාසේදී තණකොළ ගස් ශීඝ්‍රලෙස වැඩි අඩි හයේ සිට අට දක්වා උස්වූ පඳුරුවලින් බිම වැසී ගියේය. පෙබරවාරි, මාර්තු මෝසමේදී තණකොළ කපනලදී. ගව මන්ඡයන් විසින් ඒවා ඉතා ආශාවෙන් කනලද්දේය. කපා ඉතුරුවී තිබුණු මුල් නැවත වැටී දැන් එය කදිම කුඹුරක ලක්ෂණ පෙණීමෙන් සශ්‍රීකව වැවේ. ඒ ගොවිතැන සම්පූර්ණ යෙන් දියුණුකර ගැනීමට එළඟරක් සහ මිහරක් සෑහෙන ගණනක් උවමනා හෙයින් විශේෂයෙන්ම විශලී ප්‍රදේශයන්හි විශලී යාතුච්චේදී ගව ආහාර සපයා ගැනීමේ ප්‍රශ්නය විසඳීමට තිබෙන එකකි.

ග්‍රාවසාරි වතුයායේ කටයුතු ආරම්භකරනලද්දේ මීට දස වර්ෂයකට පමණ පෙරය. ඉඩම් දියුණුකිරීම පිලිබඳ ප්‍රශ්න සමහරක් අත්හදාබලා එදුන් ලැබුණ ප්‍රතිඵල මේ ලිපියේ විස්තරකරනලදී. මේතාක් පුරන්ව තිබුණ ඉඩම් දියුණුකිරීම ලෙහෙසි පහසු වැඩක් නොවේ. මේ දුෂ්කරතා මගහරවාගත හැක්කේ ඉවසිලි වනතව උත්සාහයෙන් ක්‍රියා කිරීමෙනි. කෘෂිකම්යෙන් සඵලයක් ලබාගැනීමට තියම තියොග පඩිකඩියක් අනුගමනය කිරීමෙන් පමණක් කළනොහැක. මක් කිසාද ? දිනෙන් දින කරුණු වෙනස්වන හෙයින් සහ අළුත් අළුත් ප්‍රශ්න පැන නැගෙන හෙයින්. ඒ ඒ ප්‍රශ්න වෙන් වශයෙන් විසඳා ගතයුතුයි. තමුත් කල්පනා වේ තබාගත යුතු ප්‍රතිපත්ති කීපයක් ඇත්තේය.

කොසි ඉඩමකවත් පස එකාකාරවම ඇත්තේ නැත. ඒ ඒ ඉඩම්වල වඩනු ලබන ශස වගීවලට සෑහෙන පරිදි ඉඩම් ඉතා හොදින් සකස්කරගත යුත්තේය. ඒ ගොවිතැනට ජලය ලබාගැනීමත් ජලය බැස්වීමත් උවමනානෙරේ ජලය වැඩිවශයෙන් තිබෙන ඉඩමක හෝ අඩුවශයෙන් තිබෙන ඉඩමක ඒ ගොවිතැන සඵල ලෙස කළනොහැක. සමහර පස සරුය. අත් සමහරක් තිසරුය. සමහර ඉඩම් කට්ටි විශලී පසින් යුක්තය. තවත් සමහරක් එළිමහනේ පිහිටා තිබේ.

සමහර ඉඩම් සකස්කරගැනීමට අධික විශදමක් දරනට සිදුවේ. එසේ හෙයින් ඒ ඒ පසට සැහෙන වැවිලි වගී තෝරගත යුත්තේය. සමහර ශසය වගී නිසි ජල සම්පාදනයක් ඇති තන්හි වැවේ. අන් සමහරක් සරු බිම්හි වැවේ. මායිම්වල පරණ මුළුවල වැවියහැකි ගස් හා පැලවගී ඇත්තේය. නිසරු බිම්හි වැවෙන සශය වගීද තිබේ. සීමා සහිතව පාවිච්චිකලහැකි බිම්ද ඇත්තේය. මේ එක එක අන්දමට සැහෙන පරිදි ඉඩම සකස්කරගත යුතුයි. එකම ශසය වගීයකට සැහෙන අන්දමට ඉඩමක ස්වභාවික ගතිය වෙනස්කලයුතු නොවේ. ශාස්ත්‍රානුකූලව එය නොකලහැකි දෙයක් නොවේ. නමුත් මෙසේ කිරීම අත්හදා බලනට යාමෙන් කාලය නිකරුනේ ගතවී මහන්සිවෙනවා පමණක් නොව ඒ ප්‍රමාණයට ලාභයක් නොලැබේ. එසේ හෙයින් අධික අස්වැන්න ලැබෙන ශසය වගී කීපයක් වැවීමට කල්පනාකලයුතුයි. ඉඩමක් යමෙකුට විකුණා හෝ වෙන්කරදී එකම ශසය වගී යක් වැවීමට හෝ එකම ගොවිතැන් ක්‍රමයක් යෙදීමට ඔහුට නියමිකරන්නේ නම් එය කලනොහැකි වැඩක් වෙනවා පමණක් නොව එයින් අලාභ හානිද සිදුවීමට ඉඩ ඇත්තේය.
